

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

อาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Variables Affecting Educational Quality Management of Private Vocational Institutions in the Northeastern Region

¹ณภาพัท ก้องสิริบวรกุล, ²นิษฐวดี จิรโรจน์ภิญโญและ ³กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา

¹ Naphaphut Kongsiribavornkul, ² Nitwadee Jirarotephinyo and ³ Kamolmal Chaisirithanya

¹วิทยาลัยเทคโนโลยีท่าบ่อบัณฑิต

^{2,3}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹Thabo Bundit Technology College

^{2,3} Faculty of Education, Bangkokthonburi University

¹Corresponding Author. E-mail: tch.tech.2014@gmail.com

Received December 13, 2023; Revised January 26, 2024; Accepted April 3, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 20 เล่ม และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารสำนักบริหารการอาชีวศึกษาเอกชนและผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 20 คน โดยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แบบสรุปการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 5 ปัจจัยคือ 1) มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม 2) การจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ดี 3) การพัฒนาบุคลากรคุณภาพ 4) เน้นคุณภาพงานวิชาการ 5) การจัดการความรู้เพื่อการเรียนรู้

คำสำคัญ: การจัดการคุณภาพการศึกษา; สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Abstract

This Article aimed to study the concept of quality administration of education of private vocational educational institutions in the Northeastern Region. This research is qualitative research. The research method involves document analysis and related research and interviews with key informants. The sample group consisted of 20 related documents and research papers and the key informants were 20 administrators of the Private Vocational Education Administration Office and administrators of private vocational education schools in the Northeastern region. Selecting by purposive sampling. The instruments were 1) a summary form for document

analysis and related research, 2) a semi-structured interview form. Data analyzed were content analysis and written descriptive narratives. The research results found that Factors affecting educational quality management in vocational educational institutions private in the Northeastern region 5 factors consisted of 1) participatory management 2) good strategic management 3) developing quality personnel 4) emphasizing the quality of academic work and 5) knowledge management for learning.

Keywords: Educational Quality Management; Private vocational educational institutions; Northeast

บทนำ

การบริหารสถานศึกษาปัจจุบันต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งการบริหารงานเพื่อให้มีประสิทธิผลนั้นต้องใช้ปัจจัยการบริหารหลายอย่าง บุคคลที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจึงกลไกสำคัญและเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีอิทธิพลต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหาร ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่จะต้องมีคุณลักษณะที่โดดเด่นเหมาะสม มีความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะ บทบาทหน้าที่ คุณธรรม และประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษายุคใหม่ เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถตอบสนองต่อการแข่งขัน และมีความทันสมัยต่อโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดให้พัฒนาคน สร้างตัวตน ให้เป็นผู้มีความรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง รวมถึงสร้างความเข้าใจกับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การสร้างคุณภาพของสถานศึกษา (ซูลีพร อร่ามเนตร, 2562) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดในสถานศึกษาที่จะสามารถบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุดแก่สถานศึกษา

สถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนบทบาทตามกระแสโลกาภิวัตน์และความต้องการของสังคมไทยในการที่จะแข่งขันในเวทีเศรษฐกิจโลก ในการก้าวเข้าสู่ความทันสมัย การเปิดเสรี และการก้าวเข้าสู่สากล โดยมีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุปณิธานในการสร้างปัญญา ความเชี่ยวชาญ และมีคุณธรรมให้กับบัณฑิต โดยมุ่งสร้างสรรค์ความก้าวหน้าและความเป็นเลิศทางวิชาการ ซึ่งหมายถึงคุณภาพการศึกษา (Henderson, Iain S. 2008) ซึ่งยุทธศาสตร์การดำเนินการของสถานศึกษาแต่ละแห่งจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจที่กำหนดไว้ โดยกำหนดระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีขนาดโครงสร้างที่เหมาะสม เพื่อให้มีความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน รวดเร็ว โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และจากการตรวจสอบการประเมินคุณภาพภายใน จะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยตามมาตรฐานของคณะกรรมการประเมินคุณภาพยังอยู่ในเกณฑ์ที่ยังไม่ได้มาตรฐาน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากปัจจัยการบริหาร ที่เชื่อว่ามีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม

ปัญหาการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาที่ไม่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาได้ตามเป้าหมาย ซึ่งการเรียนอาชีวศึกษานั้น ผู้เรียนจะต้องมีความพร้อมและมีความรับผิดชอบสูงจึงจะสำเร็จการศึกษาได้

จากปัญหาดังกล่าวจึงนับได้ว่าเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งที่ทุกฝ่ายต้องหันมาดูแลให้ความสำคัญและตระหนักถึงความเร่งด่วนจำเป็นในการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาให้มากขึ้นอย่างจริงจัง อีกทั้งสถาบันอาชีวศึกษาต้องจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) การส่งเสริมสนับสนุนและให้การช่วยเหลือผู้เรียนจนสำเร็จการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพให้จงได้ ซึ่งรูปแบบการบริหารสถาบันอาชีวศึกษาในปัจจุบันขาดการเน้นในด้านกาให้บริการการศึกษาที่ดี จึงไม่เป็นการส่งเสริมความสำเร็จของผู้เรียนและไม่ก่อให้เกิดความจงรักภักดีต่อสถาบันการศึกษา การให้บริการการศึกษานักเรียนสำเร็จการศึกษาตามมาตรฐาน และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความจงรักภักดีต่อสถาบันการศึกษาของตน สถาบันอาชีวศึกษาเอกชนถือว่าเป็นธุรกิจบริการประเภทหนึ่ง ที่ให้บริการการศึกษา การบริหารจัดการสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนจึงต้องให้ความสำคัญต่อผู้เรียนอย่างยิ่ง จากการที่ผู้สำเร็จการศึกษาหรือรุ่นพี่ได้บอกต่อ ประชาสัมพันธ์ แนะนำ และชักชวนญาติพี่น้อง เพื่อน ๆ และรุ่นน้องเข้าศึกษาต่อ (ทิวา แจ่มสุข, 2558) สอดคล้องกับ Morgan (2008) ได้กำหนดลักษณะของสถานศึกษา ที่มีระดับความเป็นเลิศ (Excellent School) ดังนี้ 1) มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน 2) ทีมงานมืออาชีพที่เข้มแข็ง 3) หลักสูตรการเรียนมีความหลากหลาย 4) บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 5) การมีส่วนร่วมของชุมชน และ 6) โอกาสเพื่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ Dubrin (2007) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญซึ่งจะนำมาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา

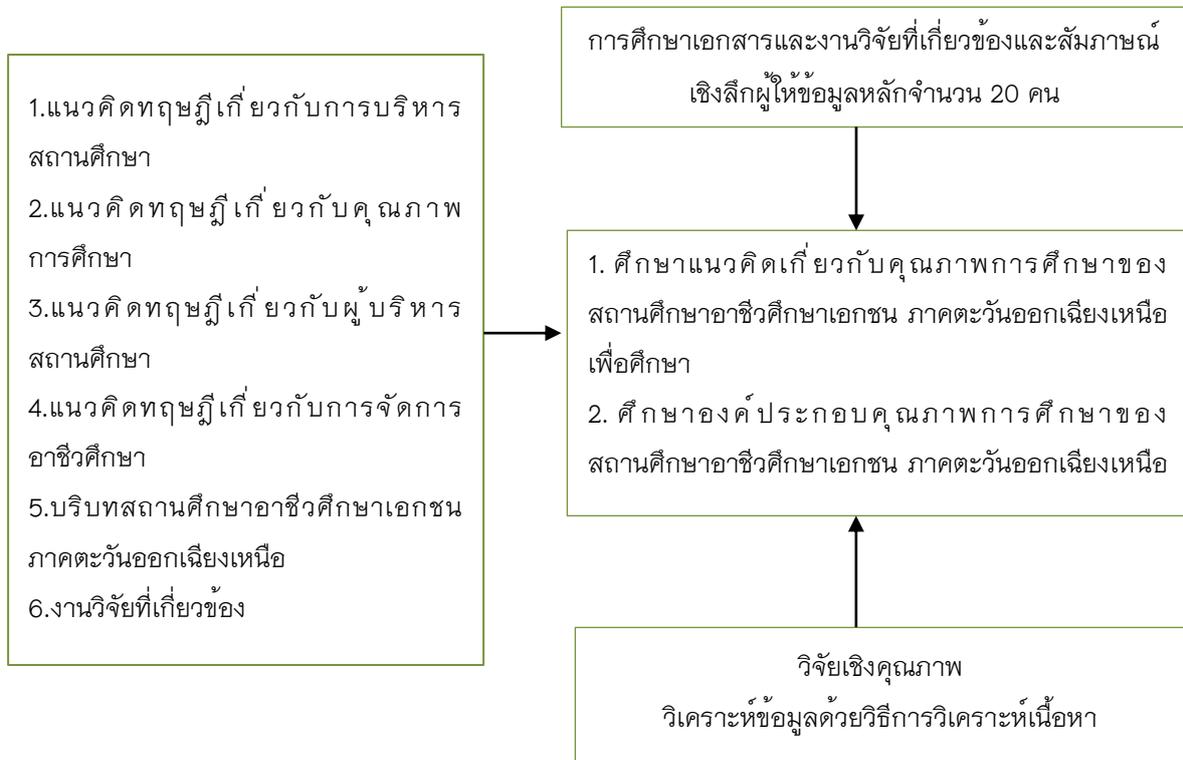
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน จึงมีความสำคัญและจำเป็นในการบริหาร เพราะวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนเป็นการบริหารด้วยตนเองของผู้รับใบอนุญาต และมีการแข่งขันด้านผู้เรียนจากโรงเรียนสามัญ การบริหารคุณภาพจึงเป็นจุดสำคัญในการที่สามารถทำให้วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนดำรงอยู่ได้ ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการให้บริการอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา จึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บทความวิจัยนี้นำเสนอข้อมูลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์เชิงนโยบายในการบริหารงานสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลเป็นที่ยอมรับทั่วไป ตลอดจนนำไปเป็นองค์ความรู้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดกรอบดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และเกี่ยวข้องกับงานวิจัยด้านการบริหารของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ 1) ผู้บริหารสำนักบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 5 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 15 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้ 1) เป็นผู้บริหารสำนักบริหารการอาชีวศึกษาเอกชนที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา มีความรู้และเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย และควบคุมดูแลการบริหารสถานศึกษาของอย่างน้อย 5 ปี และ 2) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างน้อย 10 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง ซึ่งมีลักษณะ ดังนี้ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (The Interview Guide) การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวความคิด หลักการทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยจำแนกข้อมูลออกเป็น 2 ลักษณะ คือ (1) จากการศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) ที่เกี่ยวข้องทั้งที่อยู่ในบทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัย (2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

ผลการวิจัย

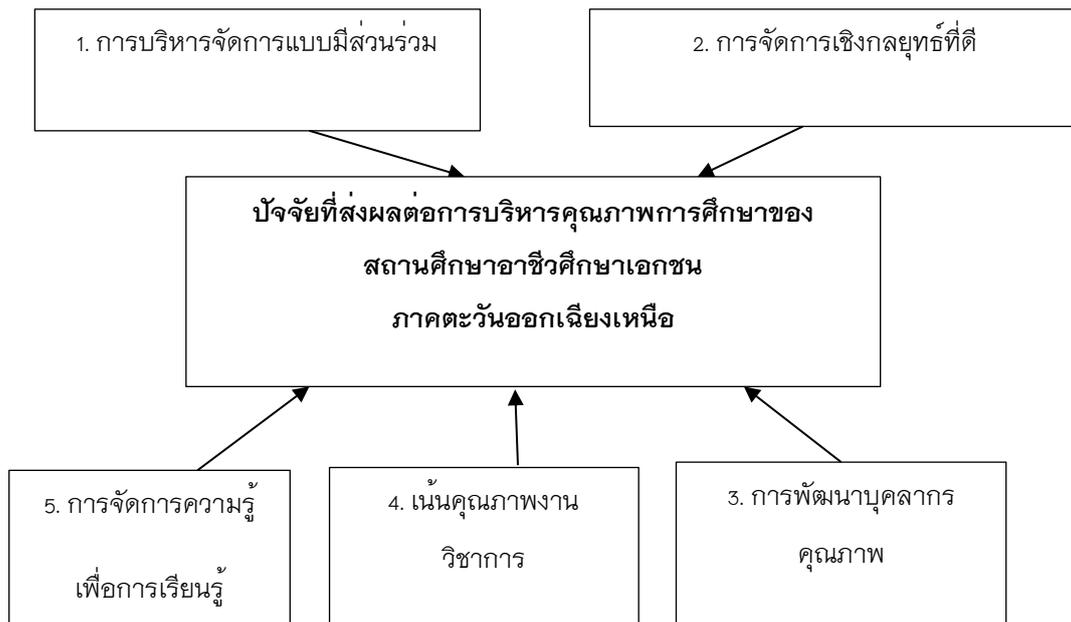
การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ผลจากการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด หลักการที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา เอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 ปัจจัยคือ 1) มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม 2) การจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ดี 3) การพัฒนาบุคลากรคุณภาพ 4) เน้นคุณภาพงานวิชาการ และ 5) การจัดการความรู้เพื่อการเรียนรู้ จากการวิเคราะห์ตัวแปรได้ทั้งหมด จำนวน 136 ตัวแปรที่เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์ จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ คือ กลุ่มผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย และควบคุมดูแลการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และเกี่ยวข้องกับงานวิจัยด้านการบริหารของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ 1) ผู้บริหารสำนักบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 5 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 15 คน

ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่

ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ คือ กลุ่มผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย และควบคุมดูแล การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 20 คน สามารถประมวลได้ว่ามีทั้งหมด 11 ประเด็นคือ การประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานโครงการ การบริหารจัดการหลักสูตร สื่อการเรียนการสอนและอาคารสถานที่และปัจจัยพื้นฐาน สถานประกอบการและความร่วมมือ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การนิเทศและติดตามผล ผู้บริหารและครูผู้สอน และผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา มีตัวแปรเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 31 ตัวแปร หลังจากดำเนินการเก็บข้อมูลทั้งสองส่วนจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งสองส่วนมาผนวกเข้าด้วยกัน ได้จำนวนตัวแปรที่ได้จากการประมวลแล้ว จำนวน 136 ตัวแปร

ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด หลักการที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ การบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา เอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สรุปเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารนำมากำหนดเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยจึงสรุปได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากภาพที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา เอกชนภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม 2) การจัดการ

เชิงกลยุทธ์ที่ดี 3) การพัฒนาบุคลากรคุณภาพ 4) เน้นคุณภาพงานวิชาการ 5) การจัดการความรู้ เพื่อการเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาอาชีวศึกษา เอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม 2) การจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ดี 3) การพัฒนาบุคลากรคุณภาพ 4) เน้นคุณภาพงานวิชาการ 5) การจัดการความรู้เพื่อการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยทั้ง 5 มีความสำคัญดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารที่ 1 “การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม” ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า สถานศึกษาอาชีวศึกษา เอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้บริหารเข้าใจถึงการทำงานเป็นทีม จึงทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ว่าเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาการศึกษาทุกระดับสู่ความเป็นเลิศ ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลจะเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างโอกาสให้กับเยาวชน ให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพได้ตามมาตรฐาน ดังนั้นสถาบันการศึกษาควรต้องดำเนินการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ประสานความช่วยเหลือและหรือได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากบุคลากร สถาบัน หน่วยงานด้านการศึกษา สามารถแสวงหาและระดมทรัพยากรรวมถึงเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา โดยสามารถบริหารจัดการได้อย่างคล่องตัวตามสภาพ และนำวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศหรือการบริหารเชิงกลยุทธ์มาใช้ในการบริหารจัดการครอบคลุมภารกิจทุกด้าน ของสถานศึกษานั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สีน งามประโคน, พีรวัฒน์ ชัยสุข, พระครูภัทรธรรมคุณ, พระมหาสมบัติชนปัญญา และเกษม แสงนนท์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการศึกษา : แนวคิด ทฤษฎี และรูปแบบการบริหารจัดการ ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดทฤษฎีการบริหารการศึกษาเกี่ยวกับงานวิชาการ จัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน และประเมินผลด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารงานบุคคล เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยผลักดันให้องค์กรมีประสิทธิภาพด้วยการกำหนดภารกิจหน้าที่และความรับผิดชอบ ของบุคลากร โดยมุ่งพัฒนาบุคลากรให้มีคุณธรรม เพิ่มความรู้ความสามารถ งบประมาณเป็นส่วนส่งเสริม การบริหารองค์กรให้บริหารบรรลุวัตถุประสงค์ และด้านสภาพแวดล้อมในสถานศึกษามีส่วนสนับสนุน การบริหารและการปฏิบัติงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นการมีส่วนร่วมในการบริหาร การศึกษาเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานตามนโยบายและแผนงาน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารที่ 2 “การจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ดี” ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา เอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต้องมีการวางแผนเชิงกลยุทธ์เพื่อ พัฒนาโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จตามแผนที่ได้วางไว้ มีการดำเนินการกลยุทธ์ที่เหมาะสม อาทิ 1) การจัดทำกลยุทธ์ ที่องค์กรใช้ในการกำหนดความท้าทายและความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์

อธิบายการสร้างกลยุทธ์และวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ขององค์กรที่ให้ความสำคัญต่อความท้าทายและเสริมสร้างความได้เปรียบสรุปวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ที่สำคัญขององค์กรและเป้าหมายที่เกี่ยวข้องและ 2) การถ่ายทอดกลยุทธ์เพื่อนำไปปฏิบัติ รวมทั้งวิธีการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์ไปสู่แผนการปฏิบัติให้สรุปแผนการปฏิบัติและตัววัดหรือดัชนีชี้วัดที่สำคัญของผลการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับผลการวิจัยต้องมีผู้บริหารที่มีสมรรถนะการนำองค์กรที่ดี ตามแนวคิดของ Fayol (2004) ซึ่งได้เสนอแนวคิดและกำหนดหลักเกณฑ์ในการบริหารของผู้บริหารดังนี้ 1) การวางแผน (Planning) การที่ผู้บริหารจะต้องเตรียมการวางแผนการทำงานขององค์กรไว้ล่วงหน้า 2) การจัดองค์การ (Organizing) ผู้บริหารจะต้องเตรียมจัดโครงสร้างขององค์กรให้เหมาะสมกับทรัพยากรทางการบริหาร 3) การสั่งการ (Directing) ที่ผู้บริหารจะต้องมีการวินิจฉัยสั่งการที่ดี เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรดำเนินการไปตามเป้าหมาย 4) การประสานงาน (Co-ordinating) การที่มีผู้บริหารมีหน้าที่เชื่อมโยงต่าง ๆ ขององค์กรให้ดำเนินไปอย่างสอดคล้องต้องกัน และมี 5) การควบคุม (Controlling) ที่ผู้บริหารคอยควบคุมและกำกับกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์กรให้ดำเนินไปตามแผนที่วางไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุพิชฌุลล ชิตวิริโย (เชื้อกุล), พระสอนดำ วาทสฺสโท และพระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส (2565) ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการวัดวิเคราะห์และการจัดการความรู้ รองลงมาคือ ด้านผลลัพธ์ และด้านการนำองค์กร ตามลำดับอย่างไรก็ตาม จากด้าน “มีสมรรถนะการนำองค์กร” เพื่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ดังนั้นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ก็คือผู้นำนั่นเอง และการศึกษาถึงการกำหนดแผนงานกลยุทธ์จึงเป็นประเด็นสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการบริหารจัดการองค์กรต่าง ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารที่ 3 “การพัฒนาบุคลากรคุณภาพ” ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา เอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้การส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากร โดยให้ความสำคัญเป็นลำดับต้น ทั้งนี้หากองค์กรมีวิธีการในการสร้างความผูกพันจัดการและพัฒนาบุคลากรเพื่อนำศักยภาพของบุคลากรมาใช้อย่างเต็มที่ให้สอดคล้องไปในทางเดียวกันกับพันธกิจ กลยุทธ์และแผนปฏิบัติการโดยรวมขององค์กรหมั่นให้พิจารณาความสามารถขององค์กรในการประเมินความต้องการด้านขีดความสามารถและอัตรากำลังบุคลากรและความสามารถในการสร้างสภาพแวดล้อมของบุคลากรที่ก่อให้เกิดผลการดำเนินการที่ดี 1) ความผูกพันขององค์กร องค์กรสร้างความผูกพันจ่ายค่าตอบแทนและให้รางวัลอย่างไรเพื่อให้มีผลการดำเนินการที่ดี มีการพัฒนาบุคลากรแนะนำให้เกิดผลการดำเนินการที่ดีอธิบายว่าองค์กรมีวิธีการประเมินความผูกพันขององค์กรและใช้ผลการประเมินนั้นมาทำให้ผลกรรมหนึ่งหนึ่งดียิ่งขึ้น 2) สภาพแวดล้อมของบุคลากร มีวิธีการในการบริหารขีดความสามารถ

และอัตรากำลังบุคลากรเพื่อให้งานขององค์กรบรรลุผลสำเร็จ เพื่อรักษาบรรยากาศในการทำงานที่มีความปลอดภัยมั่นคงและเกื้อหนุนต่อการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อีทิงยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของซุติมา จันท์ประเสริฐ กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา และสุชุม มูลเมือง (2564) ที่ได้กล่าวถึงประเด็นการมุ่งเน้นบุคลากรว่าเป็นเรื่องสำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ เนื่องจากบุคลากรมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งยวดในการดำเนินนโยบายการมุ่งสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา หากบุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ก็จะส่งผลให้การดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารที่ 4 “เน้นคุณภาพงานวิชาการ”ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าเป็นเช่นนี้เพราะว่าสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการแสดงออกตามความรู้ ความถนัด และประสบการณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ โด่งสยาม โสมาภา (2559) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทาน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทานในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลประกอบด้วยสองด้าน คือ ด้านที่หนึ่ง ด้านการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศมีเจ็ดปัจจัยได้แก่ 1) การมีผู้นำมีความเป็นมืออาชีพ 2) สถานศึกษามีการจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เหมาะสม 3) การมุ่งเน้นในการจัดการเรียนการสอน 4) การมีเป้าหมายการสอนที่ชัดเจน 5) การมีการติดตามความก้าวหน้า 6) การมุ่งความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน 7) การเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และ 65 แนวปฏิบัติ และด้านที่สอง ด้านการบริหารโรงเรียนเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทานมีห้าปัจจัยได้แก่ 1) คุณภาพนักเรียน 2) การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ 3) การบริหารการจัดการ 4) บุคลากรและการบริหารงานบุคลากร 5) ความดีเด่นของสถานศึกษา และ 51 แนวปฏิบัติ

5. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารที่ 5 “การจัดการความรู้เพื่อการเรียนรู้”ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา เอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต้องเน้นให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ออกมาเป็นเอกสารเพื่อเป็นการเผยแพร่และกระจายความรู้ในองค์กรได้อย่างง่ายและสะดวกขึ้น ทำให้เกิดการตัดสินใจที่ดีกว่าและเร็วกว่า ทำให้ง่ายที่จะพบข้อมูลและแหล่งที่สำคัญทำให้เกิดการใช้ซ้ำ ความคิด เอกสาร และความชำนาญ การใช้ซ้ำดีต่อองค์กรเพราะลดการทำงานซ้ำ ไม่ทำให้เกิดปัญหาประหยัดเวลา และทำให้เกิดความก้าวหน้า ไม่ทำให้เกิดการทำงานที่ซ้ำซ้อน ไม่ทำให้เกิดการทำผิดเป็นครั้งที่สอง การจัดการความรู้ทำให้เกิดการแบ่งปัน lessons learned ไม่เพียงเกี่ยวกับความสำเร็จ แต่ยังเกี่ยวกับความล้มเหลว ทำให้ได้รับประโยชน์จากความชำนาญและประสบการณ์ที่มีอยู่ รู้อะไรที่คนอื่นรู้ สามารถมีประโยชน์มากในเวลาที่ต้องการเนื่องจากเรียนรู้จากประสบการณ์ของคนอื่นและประยุกต์ใช้กับความต้องการของตนเองสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุพิชฐพล ชิตวิริโย (เชื้อ อกุล), พระสอนดำ วาทสทุโท และพระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโร (2565) ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษา

สู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการวัดวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ รองลงมาคือ ด้านผลลัพธ์ และด้านการนำองค์กร ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาการศึกษาทุกระดับสู่ความเป็นเลิศ ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลจะเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างโอกาสให้กับเยาวชนให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพได้ตามมาตรฐาน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการดังนี้ 1) ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการประสานความช่วยเหลือและหรือได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากบุคลากร สถาบัน หน่วยงานด้านการศึกษา สามารถแสวงหาและระดมทรัพยากรรวมถึงเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา โดยสามารถบริหารจัดการได้อย่างคล่องตัวตามสภาพ และนำวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศหรือการบริหารเชิงกลยุทธ์มาใช้ในการบริหารจัดการครอบคลุมภารกิจทุกด้านของสถานศึกษานั้น การวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่ดี 2) ผู้บริหารควรมีการวางแผนการปฏิบัติการทั้งระยะสั้นและระยะยาว และผู้บริหารควรมีการจัดทำแผนกลยุทธ์สถานศึกษา 3) ควรมีการพัฒนาบุคลากรคุณภาพ ผู้บริหารควรกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบตามความรู้ความสามารถ และผู้บริหารควรมีการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นและเต็มใจในการปฏิบัติงาน 4) เน้นคุณภาพงานวิชาการ สถานศึกษายึดหลักการเรียนรู้เน้นสมรรถนะด้านวิชาชีพและวิชาการ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สถานประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ (องค์ความรู้) เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา เอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม 2) การจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ดี 3) การพัฒนาบุคลากรคุณภาพ 4) เน้นคุณภาพงานวิชาการ 5) การจัดการความรู้เพื่อการเรียนรู้ ควรมีการศึกษาในประเด็นดังนี้

1) ควรมีการศึกษารูปแบบปัจจัยหรือตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารของของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. ควรศึกษาวิจัยเชิงลึกในการสังเคราะห์แต่ละและตัวชี้วัดที่แม่นยำมากขึ้นทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยเน้นและตัวชี้วัดที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการ ของสถานศึกษา อาชีวศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้เทียบเท่าหรือมุ่งหน้าไปสู่มาตรฐานสากล

เอกสารอ้างอิง

- ชุตินา จันทร์ประเสริฐ กมลมาลัยไชยศิริธัญญา และสุชุม มูลเมือง (2664). รูปแบบความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 4(4), 143–156.
- ชวลีพร อร่ามเนตร. (2562). *ยกระดับคุณภาพคนไทย 4.0 เรียนรู้ สร้างนวัตกรรม พลเมืองเข้มแข็ง*. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2565, จาก <https://www.komchadluek.net/news/edu-health/365993>.
- โด่งสยาม โสมาภา. (2559). การวิเคราะห์ปัจจัยและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทาน. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 21(1), 101–121.
- ทิวา แจ่มสุข. (2558). รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยการตลาดในการบริหารสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของผู้เรียน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 38(3), 67–75.
- พระมหาสุพิชฌุล ชิตวิริโย (เชื้อกุล), พระสอนดำ วาฬสุโท, พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส (2565). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 10(3), 1031–1046.
- สิน งามประโคน, พีรวัฒน์ ชัยสุข, พระครูภัทรธรรมคุณ, พระมหาสมบัติชนปัญญา และเกษม แสงนนท์. (2562). การบริหารการศึกษา : แนวคิด ทฤษฎี และรูปแบบการบริหารจัดการ. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 6(3), 134–146.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *สภาวะการศึกษาไทยปี 2559/2560 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ยุค Thailand 4.0*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- DuBrin, A.J. (2007). *Leadership Research Findings, Practice and Skill*. 5th ed. Boston: Houghton Mifflin.
- Fayol, Henry. (2004). “Administration Industrielle et generale”. *Bulletin de la Societe de l’Industrie Minerale, fifth series*, 10(3), 5–162.

Henderson, Iain S. (2008). *Managerial Competencies: three dimension to managerial effectiveness*. สืบค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2566, จาก
[http://www.alummi.absmba.com/ablmmi/pdf/managerial competencies.pdf](http://www.alummi.absmba.com/ablmmi/pdf/managerial%20competencies.pdf).

Morgan, F. (2008). *What makes an excellence school*. Retrieved May 8, 2023, from
[https://kcsdblog.wordpress.com/2008/01/01/ what-makes-an-excellent-school/](https://kcsdblog.wordpress.com/2008/01/01/what-makes-an-excellent-school/).